

Asia: VN/21301/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi hoitotakuusta

Lausunnonantajan lausunto

Onko vastaaja

Valtion viranomainen

Kannatatteko hoitoon pääsyn 7 vuorokauden enimmäisajasta luopumista ja 14 vuorokauden säätämistä pysyväksi hoitoon pääsyn enimmäisajaksi perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa?

-

Mitä toimia alueellanne/toiminnassanne on tehty ja ollaan tekemässä 14 vuorokauden hoitotakuuseen pääsemiseksi?

-

Mitä haasteita alueellanne on tiukentuvan hoitotakuusäätelyn noudattamisessa?

-

Miten arvioitte tilanteen kehittyvän?

-

Avovastaus

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt aluehallintovirastoilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi hoitotakuusta. Aluehallintovirastot ovat valmistelleet yhteisen lausunnon. Aluehallintovirastot kiittävät mahdollisuudesta lausua asiassa.

Esityksessä ehdotetaan, että seitsemän vuorokauden hoitoon pääsyn enimmäisajasta (voimaan 1.11.2024) kiireettömässä perusterveydenhuollon sairaanhoidossa luovutaan, ja hoitoon pääsyn enimmäisajaksi toistaiseksi voimassa olevassa lainsäädännössä säädetään 14 vuorokautta 1.9.2023 voimaan tullutta väliaikaista lainsäädäntöä vastaavasti. Esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle syksyllä 2023 budjettilakina.

Aluehallintovirastot pitävät esitystä perusteltuna. Aluehallintovirastot yhtyvät hallituksen esityksen perusteluissa (s. 32) todettuun, jonka mukaan kiireettömässä perusterveydenhuollon avosairaanhoidon vastaanottoiminnassa hoidettavissa tilanteissa ei lääketieteellisesti usein ole merkittävää eroa saadun terveyshyödyn kannalta siinä, toteutuuko palvelu 7 vai 14 vuorokauden kuluessa. Potilaan terveydentilan vaatiessa aika vastaanotolle on joka tapauksessa annettava säädettyä määräaika nopeammin. Aluehallintovirastot pitävät tästä näkökulmasta 14 vuorokauden enimmäismääräaika toistaiseksi riittävänä.

Aluehallintovirastot pitävät lisäksi kannatettavana sitä, ettei esityksessä muuteta hoitoon pääsyn enimmäismääräaikoja muilta osin.

Aluehallintovirastojen näkemyksen mukaan 1.9.2023 väliaikaisesti voimaan tulleella ja hallituksen esityksessä toistaiseksi voimaan saatettavalla 14 vuorokauden hoitoon pääsyn enimmäisajalla voidaan parantaa hoidon saatavuutta ja väestön yhdenvertaisuutta sekä vahvistaa perusterveydenhuoltoa.

THL:n tilastojen mukaan heinäkuussa 2023 koko maassa 86 % pääsi perusterveydenhuollossa hoitoon 14 vuorokauden kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista, ja aluehallintovirastoittain tarkastellen vaihteluväli oli 74–91 %. Edellä olevan perusteella kaikilla hyvinvointialueilla on umpeen kurottavaa jo 14 vrk:n hoitoon pääsyn toteuttamisessa. Perusterveydenhuollon hoitotakuun tiukentaminen 7 vuorokauteen vaatisi merkittävää perusterveydenhuollon henkilöstön lisäresursointia. Aluehallintovirastolle valvontatyössä syntyneen käsityksen mukaan kaikkien eri ammattiryhmien saatavuus perusterveydenhuoltoon on

valtakunnallisesti vaikeaa. Lääkäreiden saatavuus vaihtelee alueellisesti. Lääkäreiden saatavuus on tyypillisesti parempi yliopistosairaalapaikkakunnilla, mutta sielläkään lääkäreitä ei ole helposti rekrytoitavissa lisää perusterveydenhuoltoon. Myös väliaikaisesti 1.9.2023 voimaan tullut 14 vuorokauden enimmäismääräaika asettaa suuria haasteita joillekin toimijoille, mutta se on helpommin saavutettavissa verrattuna seitsemän vuorokauden enimmäismääräaikaan.

Hoidon tarpeen arvion laatu paranee jo 1.9.23 voimaan tulleessa väliaikaisessa lainsäädännössä sillä, että yksilöllinen arvio hoidon tarpeesta ja kiireellisyydestä tehdään välittömästi ja siirtymäajan puitteissa arvion tekijän tulee olla terveydenhuollossa laillistettu ammattihenkilö. Tämä lisää hoidon ohjautumista oikein ja vaikuttaa täten myös siihen, että potilas saa oikea-aikaisesti hoitoa.

Aluehallintovirastot toteavat myös, että jättämällä hoitoon pääsyn enimmäisajan tiukennus 7 vuorokauteen tekemättä luodaan toisaalta myös perusterveydenhuollolle työrauhaa kehittää toimintaa ja vakiinnuttaa se useiden viime vuosien muutosten jälkeen. Hyvinvointialueet ovat käynnistäneet toimintansa vuoden 2023 alussa ja terveydenhuollon organisaatioilla on käynnissä suuria organisoimien ja hoitoprosessien muutoksia. Hoitotakuun kiristäminen hankaloittaisi entisestään terveydenhuollon toimintaa ja organisoimien. Aluehallintoviranomaisten näkemys on, että 1.9.2023 voimaantulleen 14 vuorokauden hoitotakuun vaikutukset palvelujärjestelmään tulee

huolellisesti arvioida. Arviointi edellyttää luotettavaa hoitoon pääsyn seurantaan tilastojen ja valvontahavaintojen perusteella.

Aluehallintovirastot arvioivat hallituksen esityksen perusteluissa (s. 32) todettua mukailleen, että jo 1.9.2023 väliaikaisesti voimaan tulleen perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn enimmäisajan muutos 14 vuorokauteen aiheuttaa valvontaviranomaisille merkittäviä ohjaus- ja valvontatehtäviä. Nyt kysymyksessä oleva lakiesitys ei tuo tähän muutosta lähitulevaisuudessa.

Aluehallintovirastot pitävät lakiesitystä perusteltuna ja puoltavat sen toimeenpanoa suunnitellun aikataulun mukaisesti.

Järvelä Laura

Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Aluehallintovirastojen yhteinen lausunto